NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.
2 COR. IV: 13.

FRANSCHE LEERREDENEN

IN NEDERLAND.

Sermons ſur quelques textes de l'Ecriture Sainte par J. C. J. Sécretan, Second Pasteur de l'Eglise Wallonne de la Haye; Amſterdam, Mesſchert et Höveker. 1834.

Van ouds beſtond er tusſchen de Waalſche en Nederduitſche Hervormde Gemeenten een innige en lieſelijke band. Van oorſprong en belijdenis één, verdeelden zij zich eerst later (A°. 1578) in twee takken, die langen tijd in ijver voor de waarheden eener met zoo veel bloed betuigde Belijdenis wedijverden, voor de waarheid die in Christus is, eenſtemmig ſtonden en ſtreden. In het algemeene verval van een volgend tijdvak deelden zij gelijkelijk, uitgenomen dat ook hier wederom de Franſche afdeeling, althans in orde van tijd, voorging. Doch bij de Godsdienſtige opwekking, die te midden van den afval der hedendaagſche Europeeſche Christenheid zich uitbreidt, bleef dezelfde taal, (dank en lof zij Hem, die zich een volk vergadert uit alle volken, talen, en geſlachten!) in getuigenisſen niet achter. Wij vernamen niet ſlechts uit Frankrijk, Waadland, Genève, maar ook uit de Waalſche Gemeenten in ons eigen Vaderland wederom in deze laatſte jaren meer dan ééne verſtaanbare en krachtige ſtem, getuigende van Christus, en het woord Zijner genade, tegenover den geest en het anti-christendom onzer eeuw. Onder deze ſtemmen verblijden wij ons te mogen noemen den onlangs uitgegevenen, aan het hoofd dezer bladzijden aangekondigden Bundel Leerredenen, waarvan wij ook ten behoeve dergenen, die dezelve, om de taal waarin zij gepredikt werden, niet in de gelegenheid zijn van naderbij te leeren kennen, niet mochten nalaten hier eenig kort verſlag te geven. Immers wie de zaak en leere des Heeren in ons Vaderland ter harte gaat, zal, al mist hij ook zelve het voorrecht ze te kunnen lezen, des niet te minder met welgevallen de verſchijning vernemen van een twaalftal kerkelijke textverhandelingen, uitnemend als proeve niet ſlechts eener op Bijbel en Bijbelſtudie gegronde manlijke redeneerkracht, maar ook en vooral als de kenlijke vrucht van een oprecht en van God gezegend onderzoek aangaande waarheid en Godzaligheid. De voorname onderwerpen, in deze hoog belangrijke verzameling behandeld, zijn voor een gedeelte reeds in de opschriften aangeduid: *de vereeniging der goddelijke en menschlijke natuur in Jeſus Christus* (Joh. I. v. 14); *het getuigenis der menſchen, en het getuigenis van God* (1 Joh. V. v. 9—12); *de ware zelfverloochening* (Matth. XVI. v. 25); *het dood geloof* (Jac. II. v. 14); *wat moet hij doen, die zegt dat hij in Christus blijft* (1 Joh. II. v. 6); *de kwade gedachten* (Marc. VII. v. 20—23); *het gewicht der vrage omtrent de erfzonde* (Gen. V. v. 3); *de lesſen der geſchiedenis* (Hand. XIV. v. 16); *hetgene verloren was* (Luc. XIX. v. 10); *de verzoening, of de offeranden* (Heb. IX. v. 26); *het Avondmaal beſchouwd als gedachtenis van Christus offerande* (1 Cor. XI. v. 26); *de kerk, deelende in de heerlijkheid van haar Hoofd* (Luc. IX. v. 28—35).

Onder de dierbare geloofs- en grond-waarheden onzer Gereformeerde belijdenisſen, in deze leerredenen uit Gods Woord geſtaafd en toegelicht, behooren vooral die der waarachtige Godheid en menschwording onzes Heeren, die der noodzakelijkheid eener verzoening met God door de voldoening van Christus aan het recht Zijner heiligheid en gerechtigheid, die eener geestelijke geboorte uit God om aan Zijn koninkrijk te kunnen deel hebben, die der verborgene éénheid van Christus en de met Zijn bloed gekochte kerk. In geen ſtuk evenwel

komen de ſtraks geprezene eigenſchappen helderder in het licht, dan in dat van die hedendaagsch zoo zeer miskende leer van 's menſchen aangeborene zonde en zondeſchuld. Wij kunnen ons het genoegen niet ontzeggen, een enkele plaats uit de leerrede die dat onderwerp opzettelijk behandelt, hier ten proeve mede te deelen.

»De Heilige Geest opent het tafereel der geſlachten »uit Adam en Noach afkomſtig (Gen. V.) met de her»haling van die waarheid: *Dit is het boek van Adams* »*geſlachte, ten dage als God den menſche ſchiep, maakte* »*hij hem na de gelijkenisſe Gods;* en onmiddelijk daarop »als de zoon vermeld wordt dien God aan onzen eer»ſten ſtamvader gaf in Abels plaatſe, zoo is het niet »meer *naar den beelde* en *naar de gelijkenisſe Gods* dat »deze geboren werd, maar naar de gelijkenisſe zijnes »vaders; *en Adam leefde honderd en dertig jaren en* »*gewan eenen zoon naar zijne gelijkenisſe, naar zijnen* »*beelde.* Gij zult zeggen, indien Seth naar de gelijke»nis van Adam gewonnen werd, en indien Adam naar »de gelijkenisſe Gods geſchapen is, zal dan ook Seth het »beeld van God niet gedragen hebben? Ja, indien Adam »bij het voortbrengen van kinderen naar zijne gelijke»nis nog dezelfde was die hij was bij zijne ſchepping »naar Gods beeld. Maar het is er verre van daan! »Adam is niet meer die koning der ſchepping, geroe»pen tot de heerſchappij der aarde, en alles wat op aarde »is. Het is niet meer die mensch, rein als de bron, »waaruit zijn leven den oorſprong ontfing. Het is niet »meer die Adam, die geenen drukkenden arbeid ken»nen, geene dood ſmaken kon. Het is Adam, die het »verbod en het woord: *Ten dage als gij daarvan eet,* »*zult gij den dood ſterven;* gehoord heeft, en toch »overtreden heeft en de ontzachelijke uitſpraak heeft »moeten hooren. Het is Adam, die reeds twee zonen »had, waarvan de een zijne handen verwde in het bloed »zijns broeders, de ander levenloos ter aarde liggende »aan zijn verſchrikten vader de eerſte vervulling toont »van het vonnis geſlagen over hem en over geheel zijn »geſlacht; in één woord, het is Adam van Eden verjaagd, »Adam zondaar en ſterfelijk, die reeds de zonde en de »dood over zijne kinderen heeft zien heerſchen, en zich »onder de afzichtelijkſte gedaante vertoonen."

En ſtraks: »Zoo het kwaad ſlechts de oppervlakte »raakt, zoo zal het gemakkelijk kunnen weggenomen »worden, en onze goede aanleg zal genoeg zijn, met »eenige zelfwerkzaamheid, om ons over een zoo weinig »verouderd en geworteld kwaad te doen zegepralen! »Wij zullen dan de genade van God niet noodig heb»ben, ten zij wij die blootelijk vragen, en God ons die »wil verleenen, om ons het werk onzer zedelijke vol»making gemaklijker te maken. Maar het is waarlijk »van geen bloote zedelijke volmaking dat het Evangelie »ſpreekt. Het Woord Gods verklaart ons, dat om het »koninkrijk Gods in te gaan, wij vernieuwd moeten »worden, wij op nieuw geboren moeten worden, wij »in alle de uitgeſtrektheid en kracht van het woord »nieuwe menſchen, nieuwe ſchepſelen moeten worden; »wij eene algeheele verandering, eene volkomene her»ſchepping moeten ondergaan in onze denkbeelden, in »onze geneigdheden, in onze gezindheden, in onze be»wegingen, in onzen wil; want *hetgene uit* het *vleesch* »*geboren is, is vleesch,* en de Geest Gods alleen kan die »vernieuwing in ons werken. En nu, wat duidt de nood»zakelijkheid van zulk eene grondige en algeheele ver»andering aan? Wat anders zegt de verklaring, dat wij, »gelijk wij door onze geboorte zijn, in het koninkrijk der »hemelen niet kunnen ingaan, dan dat er, door de »daad zelve van deze onze geboorte, een grondgebrek »bij ons beſtaat, alleen genoegzaam om ons den ingang »dezes koninkrijks te ſluiten?"

En bij het ſlot: »Gelooft gij, dat gij veroordeeld zijt »als een ſchuldig geſlacht, dat gij God niet zien zult, »dat gij in Eden niet weder ingaan zult, ten zij dat »gij u kunt beroepen op den naam van Hem, die door »onze duisternis en door den dood is heengegaan, om »ons ten prijze zijns levens een *verſchen en levendigen* »*weg* te banen, naar het licht der hemelen? Die naam »bevat het eenige wachtwoord waarop men daar den »ingang verkrijgt. Hebt gij dat wachtwoord, gij allen »die mij hoort? *Christus de Heere!* Ziedaar degene, op »wiens naam de Cherub zijn vlammend zwaard laat val»len; want het is de naam van den *Koning der Eere!* »Voor dezen Koning ontſluiten zich de eeuwige deuren, »en hunne hoofden verheffen zich om Hem te laten door»gaan, daar Hij wederkomt van de overwinning op hel »en graf behaald. Ja, zij openen zich om Hem te laten »doorgaan, en alle die Zijne zijn met Hem.

En elders in de vijfde leerrede: »Christus is gekomen »niet alleen om ons onze ellende te ontdekken, maar »ook om ze te genezen. Het eerſte daartoe noodig, is »dat wij dezelve gevoelen, dat wij die meesters geen »gehoor geven, die Christus *blinde leidslieden der blin-* »*den* noemt, maar dat wij den Leeraar hooren, die van »God gekomen is. De eerſten zullen u zeggen, dat gij »uwe harten van de beſmetting die van buiten aankomt »moet bewaren, zij zullen u zeggen, dat gij van God »eene reine ziel ontfangen hebt, en dat het er alleen op »aankomt die te beveiligen tegen de verleiding der zonde. »Zij zullen u zeggen, dat gij uwe onreine driften »moet beteugelen: maar *beteugeling* is geene opdrooging »van derzelver bron, is geen uitroeijing van derzelver »beginſel. Onderneemt een ſtinkenden poel te bedekken, »zoodat gij de uitdampingen belet voor den dag te komen; »gij maakt de moeras, waaruit zij voortkomen, daarom »niet beter! — Wanhoopt alleenlijk aan uwe krachten, »uwe middelen, uwe wijsheid, en aan de Evangeliën »van menſchen; en komt alzoo tot Christus, die alleen »u kan afwasſchen, en reinigen, en uwe zielen behouden!"

Wij zouden de aanhalingen hier gemakkelijk kunnen vermenigvuldigen; indien wij hier meer mochten te rade gaan met de belangrijkheid der zaken, dan met het beſtek van deze plaats. Doch bovendien vordert de onpartijdigheid, dat wij ook niet geheel zwijgen van het geen wij als een gebrek, althands gemis, in deze leerredenen van onzen Waalſchen Voorganger beſchouwen.

Wij zouden in dezelve wel eene even ſtellige en uit een gezette verklaring, als de ſtraks geprezene, verlangd hebben, omtrent hooge en innige Bijbelwaarheden met die der algeheele verdorvenheid en erfzonde op het naauwst verbonden, en uit dezelve als het ware voortvloeiende; die van de Uitverkiezing van eeuwigheid, de Volharding der heiligen, den levenslangen ſtrijd in den Christen tusſchen den geest en tusſchen het vleesch. Ook deze waarheden worden miskend en tegengeſproken door de wereld en hare wijsheid op gronden door den Heer Sécretan zoo krachtig wederlegd in toepasſing op de overige. Ook deze waarheden, in Gods Woord geleerd, door Gods Geest aan het hart geopenbaard en geheiligd, door natuur, historie, en de onwillekeurige erkentenis zelve der tegenſtanders mede getuigd, zijn panden aan de Gemeenten en hare Leeraren toebetrouwd, in onze eerbiedwaarde Belijdenisſen opgenomen, verdedigd, en geſtaafd. Ook deze waarheden waren dierbaar ten allen tijde aan het geloof der Gereformeerde Kerken, aan het hart harer getuigen en belijders van ouds, en loopen uit tot de ware verheerlijking van Hem, wiens gezegenden Naam, verzoenend kruis, en eeuwige heerlijkheid, de Schrijver der aangekondigde Leerredenen zich zoo krachtig geroepen toont èn als Christen te belijden, èn als Evangeliedienaar uit te roepen.

EENE STEM OMTRENT DE KERMIS.

Ons verlangen is, getuigenis aan de waarheid te geven, in alle die omſtandigheden waarin wij daartoe eenige roeping zullen vinden. Onze ſtem moge zwak zijn, maar de waarheid is ſterk. Mogten wij den onderzoeker nu en dan opmerkzaam maken, op de diepte van Gods woord of de bijdragen die de geſchiedenis zoo mildelijk oplevert, tot bevestiging der Heilige Schrift; wij wenſchen ook nu en dan in het gebied der dagelijkſche wereld te treden, en tot de verſchillende ſtanden van ons volk het woord te voeren. Wij kunnen en mogen Nederland niet anders beſchouwen dan als een volk dat ook nog in deze laatſte jaren de blijkbaarſte zegeningen uit de hand Gods heeft ontvangen; dat hoewel zelve ongetrouw de getrouwheid Gods ondervindt; dat nog dagelijks de roepſtem hoort om te bedenken, wat tot zijnen vrede dient, en dat nog als afgeſcheiden van de volkeren dáár ſtaat, en door Gods kracht kan behouden worden, al mogt ook nogmaals de vijandſchap van buiten op hetzelve aandringen, of de zaden van verderf van binnen zich ontwikkelen. Mogt dan dit volk niet den weg van de volkeren der aarde gaan, maar de verfoeiſelen van zich doen! Toen voor twee jaren op eens de gevreesde Cholera, in een gedeelte van ons land, daar men dezelve niet verwachtte, het hoofd opſtak, welke was niet de ſchrik en de ontzetting? Hoe talrijk waren niet van alle kanten de oproepingen aan het volk tot verootmoediging; met hoeveel ijver werden dezelve niet verſpreid; met hoeveel graagte niet gelezen; hoe had ieder den dood niet voor oogen, en hoe gaarne zoude men, ware het mogelijk geweest, de vreeze des doods weder afgekocht hebben, door de gelofte, om voor altijd de vermaken en losbandigheden der wereld vaarwel te zeggen! Er hadden ontzettende voorvallen plaats, velen werden getroffen, huisgezinnen ſtierven als op éénen dag uit, en echter er was matiging. Het getal der ſlachtoffers was beneden het peil dat men zich voorgeſteld had, en nu verkregen de overgeblevene hunne gerustheid terug, en wij traden onbezorgd langs de graven onzer landgenooten, in den kring der gewone bezigheden terug. Toen nu in het midden der verdrukking, de Amſterdamſche kermis ons met hare tooneelen van zedeloosheid en ontucht bedreigde, was het ééne algemeene ſtem van vreeze, voor het gif, dat zich in het midden dezer Bacchanaliën verbreiden zoude, en één algemeen gevoel van welvoegelijkheid, dat de kermiswensch ditmaal in een hartelijke wensch van gezondheid deed overgaan; met deelneming meenden vele hierin den doodſtuip te zien eener inrigting die hare oorſpronkelijke bedoeling verloren heeft, en waarvan alleen datgene overgebleven is, hetgeen tot hoon van godsdienst en zedelijkheid ſtrekt. In een volgend jaar echter, niettegenſtaande het wederverſchijnen der plaag, meende men het publiek niet van zijne genoegens te mogen berooven, en de ongelukkige kermisvreugde werd weder gevierd. Elk voorzigtige zag daaruit nieuwen rampſpoed te gemoet; doch het behaagde God, ook hierin Zijne langmoedigheid te toonen, en de gevreesde ziekte, in het midden der kermisweken, niettegenſtaande de losbandigheid niet afnam, te doen afnemen.

Dit was de onbegrijpelijke verſchooning van Hem, die nog roept: »Heden, zoo gij mijne ſtem hoort, ver»hardt U niet!" — Ook dit jaar zijn de weldaden Gods groot. Wij worden geſpaard, en desniettemin gaat de dreigende Cholera, die in Noord-Amerika en in Cuba geheele bevolkingen wegſleepte, die in het hart van Spanje, met moord en oproer omſtuwd, zich vertoont, en als een brieſchende leeuw om ons henen gaat, nog ſteeds voort. En wij zullen kermis houden: hetzij ons ten minſte veroorloofd te vragen: waarom? Is het voor het belang der handelaren? wij twijfelen er aan: want waarlijk als men de duizende wijzen, waarop alles thans aangekondigd en uitgevent wordt, beſchouwt; als men de onafzienbare rei onzer prachtige winkels, waarvan ſommigen eene kleine markt op zich zelve aanbieden, beſchouwt, dan zal men toch geredelijk bekennen, dat die uitstallingen op de Westermarkt, een last voor de verkoopers zijn geworden, zonder dat de kooper er eenige behoefte aan heeft. Is het voor het finantiëel belang der regering, waarop men de begunstiging dezer inrigting, gelijk vroeger die van loterijen en Musico's grondt, ook hier bevestigt het onderzoek, door onpartijdige mannen gedaan, dat alleen in de accijns van ſterke drank, het jaar waarin geen kermis gehouden werd, op het ſtedelijk budget, heeft moeten achter ſtaan. — Is het uit vreeze dat onze natie, te zeer in zich zelve gekeerd, te zwartgallig zoude worden, indien de kermisvreugd haar niet tot eenige verpozing ver-

ſtrekte? men ſla dan de dagbladen maar op, en men zal zien, dat het nog aan geene ſchouwburgen, bals, verlichtingen en vuurwerken buiten den kermistijd ontbreekt. Rijken! hebt gij iets te wenſchen overig? Brengen niet alle landen hunne ſchattingen te zamen, tot de voldoening aan uwe behoeften, tot uwe verpozing na den arbeid? Schenkt de natuur u niet haren rijkdom? en de oorden die uwe vaderen ſlechts na dagreizen bereikten, zijn dezelve niet als de voorhoven uwer ſteden geworden? — Armen! wilt gij kermis houden? uwen gevaarlijkſten vijand, wier verleiding gij in dat uitzinnig feestgejuich niet ontgaan kunt, den ſterken drank, in het gemoet loopen, en u zelven voor den tijd, en zoo veel in u is, voor de eeuwigheid, bederven? — Zijn er die voor tijdelijk gemis in hunne kostwinning vreezen, indien de kermis werd opgeheven? Schaamt u, gij kleingeloovige; de Heer is rijk. Of is Hij het niet, die welvaart ſchenkt, mildelijk en onverwacht, die onze ſchepen uit het Embargo der tegen ons vijandige Mogendheden ontfloeg; die ons den handel van Antwerpen gegeven heeft, welke ſtad reeds op den val van Amſterdam hare grootheid meende gegrond te zien? Is Hij het niet, die een uwer handelſteden reeds weder uit hare muren doet zwellen, die in weinige jaren, eene nieuwe koopvaardijvloot doet verrijzen, en den grond van het welige Java, met vruchtbaarheid als overſtort, om zoo vele bodems met rijke ladingen te rug te doen keeren? Neen, waarlijk, Hij, de Heer van hemel en aarde, heeft de kermis niet noodig, om uwe zaken in ſtand te houden. Leer het woord verſtaan: zoekt eerst het koninkrijk Gods, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.

Maar waartoe zal nu deze beſchouwing ſtrekken? Zal de Regering daarom de kermis verbieden? De Regering heeft hare pligten, zij behoort de taak te kennen die haar opgelegd is; wij geven ſlechts eene ſtem. Of dezelve in de lucht verwaait, dan of zij in het hart van dezen of genen weerklank vindt, dat ligt buiten onze magt. De billijkheid vordert echter, dat wij bekennen, dat hetgeen in 1833 zoo gemakkelijk was, toen die verouderde inſtelling hare ſloping nabij ſcheen, en zonder veel tegenſpraak, voor altoos begraven had kunnen worden, thans veel meer moeijelijkheid moet ondervinden, nu het gebeurde in 1833, eene nieuwe wettiging aan deze zaak ſchijnt gegeven te hebben. Maar ook waar de plotſelinge opheffing bezwaarlijk is, zijn er toch misſchien middelen om het kwaad te beperken, om die rampzalige vrijheid, die het kwaad gedurende die dagen, ook uiterlijk ſchijnt te mogen genieten, te beteugelen. Is er b. v. geene mogelijkheid, om ten minſten dien, geheel met alle andere ſteden, ongeëvenredigden tijd, gedurende welken de burgerij van Amſterdam tot deze verlustigingen uitgenoodigd wordt, binnen engere grenzen te beſluiten?

Maar wat ook het Beſtuur in dezen moge goedvinden, mogt het ons allen, die op den naam van Christenen aanſpraak maken, gegeven worden, om, wat ons zelven betreft, en zoo veel mogelijk als Vaders en Hoofden des huisgezins, de kermis als niet beſtaande te beſchouwen, niet tot beknibbeling van het loon onzer dienstboden en werklieden, maar tot weering, naar mate van de kracht die in ons is, van al hetgeen tegen het gebod van God is. Mogten wij niet anderen, maar ons zelven oordeelen! Het zij niet de uitroep: »Wijkt van mij, ik ben heiliger »dan gij!" — neen, het zij de begeerte om te mogen handelen naar het licht dat ons gegeven is, in die eenvoudigheid, waardoor wij zeggen: *ik kan niet anders!* De zucht naar zinnelijk genot, de begeerte naar de wereld, en hetgeen in de wereld is, ligt in ons aller hart, en blijft, tot onzen laatſten ademtogt. Wij ſtaan even ſchuldig voor God, bij het fijne overſpel onzer verbeelding, bij de verborgene genietingen van onzen hoogmoed en eigenliefde, als in de grove buitenſporigheden van de kermis; maar Hij die ons roept is getrouw! Hij zal ons ook een getuigenis naar buiten geven, opdat Zijn naam niet gelasterd worde, opdat het bevestigd worde: »die den »naam van Christus noemt, ſta af van ongeregtigheid!" De Heer geve ons wijsheid, en doe ons bedenken: »Niet »door kracht of geweld, maar door mijnen Geest zal »het geſchieden!"

GEDACHTEN EN SPREUKEN.

De heidenſche wereld levert ook wel menig getuigenis des gewetens van bederf en zonde op; maar zij zegt niet met David tot God: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd.*

Ik zocht naar het gene dat ons den meesten tijd ontroofde, en ik vond, dat het de kwade gedachten waren.

* * *

De booze zaait eene kwade gedachte, en de mensch kweekt haar op, tot dat zij opgewasſen zij tot een grooten boom, die geen enkelen ſtraal van de Zon der gerechtigheid in ons laat doordringen.

* * *

Wanneer den Duivel een nederlaag geſchieden zal, die hem recht grieve, zoo moet het zijn door het jeugdige geſlacht, dat in de kennisſe Gods opgroeit, Gods woord uitbreidt, en anderen leert.

LUTHER.

Wanneer heeft men het vóór den tijd, waarin wij leven durven ondernemen, om den Godsdienst uit de opvoeding te verbannen, om de geheele verſtandelijke kracht van de leden der maatſchappij zich te laten ontwikkelen, zonder eenigen breidel om deze krachten tot onſchuldige of weldadige einden te bepalen?

SOUTHEY.

De Heilige Schrift is (eenigermate) voor ons, wat de ſter voor de Oosterſche wijzen was; maar indien wij al den tijd aan het beſchouwen en bewonderen van haar licht beſteden zonder ons door haar te laten leiden tot Christus, zoo is haar nut voor ons verloren.

TH. ADAM.

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.